

1441

Llegíssim (ImS 4)

(ALDC, IX, 2040. *Llegíssim* [ImS 4])

Com en totes les persones d'aquest imperfet de subjuntiu, prescindim de la diferència *lle-*, *lli-* del radical (tret de les formes del tipus *llisguérem*) en favor de la variant normativa, *llegíssim*; per a tal diferenciació i altres aspectes a tenir en compte, veg. mapes 1358, 1359, 1378, 1423 i 1424.

La primera persona del plural de l'imperfet de subjuntiu del llat. vg. *LEGIRE era LEGISSEMUS, origen del cat. *llegissem*, amb les var. *lle[d3]issem*, *lle[tʃ]issem*, *lle[tʃ]issom* 89, *llegi[ʃ]om* 104, *llegíssam* 109, 117, 121, *lle[tʃ]issam* 102 i, amb conversió de la *-m* final en *-n*, *llegissen*, *lle[tʃ]issen*, *lle[tʃ]issan* 87. La substitució de la desinència *-em*, clàssica, per *-im*, analògica del present de subjuntiu d'altres conjugacions (*cantàssim/cantéssim*, *batéssim*), ha generat *llegíssim*, amb les var. *lle[d3]issim* i *lle[d3]issin* 85, aquesta amb pas de *-m* final > *-n*. L'increment *-ig-* ha donat origen al tipus *llegiguéssim*, de caràcter analògic, amb les var. *lle[d3]iguéssim*, *lle[tʃ]iguéssim*, *llegièssim* 133; *llegéssem* 143, per absorció de la vocal *i* en la palatal anterior; *llegiguéssom* 5, 113, amb canvi de *-m* > *-n*, i amb la complicitat de l'interfix *-isc-*, *lle[d3]isquéssim* 115, 118; *llegiguéssom* 86, 88, 91, 96, 98, 105, *lle[tʃ]iguéssom* 90, *lle[z]iguéssom* 95, amb labialització de la *-e-* per contacte amb *-m*; el canvi de desinència ha generat *llegiguéssim* amb les var. *lle[d3]iguéssim* i *llegiguéssin* 3, amb canvi de *-m* > *-n*.

Una altra forma, *llegírem*, prové d'un antic condicional en *-ra* que va assumir el valor d'imperfet de subjuntiu, conservat en val. (var. *lle[d3]írem*, *lle[tʃ]írem*).

La mateixa desinència es troba en formes que tenen per base el radical *llisc-*, *llisg-* del present d'indicatiu: *llisguérem*, *lli[d3]guérem* 155, *lli[3]guérem* 152, 157, 178, 190, *llisquérem* 130, 149, 154, 159, 162, 189, *lli[ʃ]quérem* 163, 166, 167; *llisguéssim* 135, 146, 147, *lli[3]guéssim* 140, 145, 148, *llisquéssim* 151.

Llegim 18, 124, *lletxim* 165, *llegiguem* 1 són resultat d'una interferència amb el present d'indicatiu.

Lleiessen 100 és d'encuny arag.

Les àrees morfològiques coincideixen amb les del mapa 1439. *Llegíssim* (amb *llegiguéssim*) és propi del men. i cat. central, que coneix la variant anterior *llegissem* (i *llegiguéssim*) del cat. nord-occ., modificada en *llegissen* en ross.; en mall. predomina *llegíssem* però sovint amb convivència amb *llegíssim*, *llegiguéssim* o *llegiguéssim*. El val. mostra amb la desinència *-ra* (*llegírem*, *llisguérem*) una isoglossa compacta, tret del val. sept. que resta fidel a la desinència *-éssem* (*llisquéssem*).

Cronològicament, la desinència arcaica (*-issem*) es troba en àrees tendents a l'arcaisme (cat. nord-occ., ross., mall. i eiv.), mentre que la innovada (*-íssim*) és pròpia de l'àrea central, que, com altres vegades, s'ha expandit al men.

Llegíssim (model *servíssim*) és la forma normativa des del DOrt, 1917; *llegíssem* (model *servíssem*), des de Fabra, 1918 (pàg. 90), que la GIEC (pàg. 280) inclou entre "Altres variants" dels parlars val. i nord-occ. i la PEOLC Morfologia (pàg. 27-28) com a forma pròpia d'àmbit general juntament amb *llegíssim* (model *servíssim*) –en els parlars valencians, *llegíssem* (*servíssem*) només és forma pròpia de registres molt formals. Quant a *llegírem* (*servírem*), és normativa des de la GIEC, 2016 (pàg. 280), però la PEOLC Morfologia (pàg. 27) la considerava pròpia de l'àmbit restringit (parlars valencians) i alhora no recomanava la forma *llegiguéssim* (*serviguéssim*) (pàg. 28).

